

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA
EUROSISTĒMA

EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS ATZINUMS
(2008. gada 19. decembris)
pēc Latvijas Bankas lūguma
par Latvijas Bankas monetārās politikas instrumentu izmantošanas noteikumu grozījumu
projektu
(CON/2008/89)

Ievads un juridiskais pamats

Eiropas Centrālā banka (ECB) 2008. gada 8. decembrī saņēma Latvijas Bankas lūgumu sniegt atzinumu par Latvijas Bankas monetārās politikas instrumentu izmantošanas noteikumu grozījumu projektu (tālāk tekstā – „grozījumu projekts”).

ECB kompetence sniegt atzinumu pamatojas uz Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 105. panta 4. punktu un Padomes 1998. gada 29. jūnija Lēmuma 98/415/EK par valstu iestāžu apspriešanos ar Eiropas Centrālo banku par tiesību aktu projektiem¹ 2. panta 1. punkta piekto ievilkumu un 2. panta 2. punktu, jo grozījumu projekts attiecas uz maksājumu un norēķinu sistēmām un monetārās politikas instrumentiem. ECB Padome šo atzinumu ir pieņēmusi saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas Reglamenta 17.5. panta pirmo teikumu.

1. Grozījumu projekta mērķis

Grozījumu projekta galvenais mērķis ir grozīt Latvijas Bankas noteikumus par atbilstošo nodrošinājumu, lai attiecībā uz Latvijas Bankas dienas kredīta operācijām euro ievērotu prasības, ko nosaka 2007. gada 26. aprīļa Pamatnostādne ECB/2007/2 par Eiropas automatizēto reālā laika norēķinu sistēmu (TARGET2)². Lai turpinātu Latvijas Bankas monetārās politikas instrumentu izmantošanas darbības principu un Eurosistēmas monetārās politikas instrumentu izmantošanas darbības principu saskaņošanu, grozījumu projekts paredz grozīt arī Latvijas Bankas riska kontroles pasākumus. Turklāt grozījumu projekts labo vienotās valūtas nosaukuma latviešu valodā nepareizo rakstību Latvijas Bankas monetārās politikas instrumentu izmantošanas noteikumu tekstā (tālāk tekstā – „Noteikumi”). Visbeidzot, finansiālo satricinājumu un Latvijas valsts kredītreitinga samazināšanas dēļ Latvijas Banka vēlas pazemināt tās kredītoperācijās izmantojamo atbilstošo vērtspapīru emitenta un emisijas kredītreitinga zemākās pieļaujamās prasības.

¹ OV L 189, 3.7.1998., 42. lpp.

² OV L 237, 8.9.2007., 1. lpp.

2. Vispārīgi apsvērumi

- 2.1. Lai gan neiesaistītās dalībvalstis saglabā savas pilnvaras monetārās politikas jomā, tomēr ir lietderīgi pakāpeniski panākt atbilstību Eurosistēmas standartiem, lai šo valstu teritorijā darbojošās kredītiestādes varētu iepazīties ar prasībām, kas tiks piemērotas, kad šīs dalībvalstis ieviešīs euro. Šāda pakāpeniska saskaņošana pirms euro ieviešanas veicinās nacionālās centrālās bankas raitu integrāciju Eurosistēmā. Tādējādi grozījumu projekts turpina Latvijas monetārās politikas instrumentu izmantošanas darbības principu un Eurosistēmas regulējuma saskaņošanu.
- 2.2. ECB arī iepriekš sniegusi atzinumus par Noteikumiem, kā arī citiem noteikumiem monetārās politikas instrumentu jomā³. Savos atzinumos ECB uzsvēra nepieciešamību veikt turpmāku Latvijas Bankas obligāto rezervju regulējuma un Eurosistēmas standartu saskaņošanu, un norādīja, ka rezervju prasības jāattiecinā arī uz Latvijas krājaizdevu sabiedrībām. ECB atzīmē, ka iepriekš paustie komentāri attiecībā uz Latvijas obligāto rezervju regulējumu ir spēkā joprojām.
- 2.3. ECB atzinīgi novērtē plānotos grozījumus Latvijas Bankas atbilstošā nodrošinājuma noteikumos, kas tiek veikti ar mērķi ieviest Pamatnostādni ECB/2007/2. Tomēr šis atzinums neierobežo turpmākos ECB novērtējumus attiecībā uz Latvijas Bankas veikto Pamatnostādnes ECB/2007/2 ieviešanu.

3. Īpaši apsvērumi

3.1. *Vienotās valūtas rakstība*

ECB atzinīgi novērtē to, ka grozījumu projekta 1.2. punkts novērš Noteikumos izmantotā vienotās valūtas nosaukuma latviešu valodā („eiro”) un Kopienas tiesību aktos noteiktā vienotās valūtas nosaukuma latviešu valodā („euro”) neatbilstību.

3.2. *„Radniecīgā uzņēmuma” definīcija*

Grozījumu projekta 1.1. punkts „radniecīgu uzņēmumu” definē kā i) sabiedrību, kurā darījumu partnerim tieši vai netieši pieder 20 % vai vairāk no kopējā sabiedrības kapitāla, ii) sabiedrību, kurai tieši vai netieši pieder 20 % vai vairāk no kopējā darījumu partnera kapitāla, vai iii) sabiedrību, kurā ii) punktā minētajai sabiedrībai tieši vai netieši pieder 20 % vai vairāk no kopējā sabiedrības kapitāla. Lai gan šī definīcija „ciešu saikņu” definīciju Pamatnostādņē ECB/2000/7 par Eurosistēmas monetārās politikas instrumentiem un procedūrām⁴ neatkārtoti burtiski, tā tomēr pēc būtības atbilst ECB prasībām.

³ Skatīt ECB 2006. gada 23. oktobra Atzinumu CON/2007/49 pēc Latvijas Bankas lūguma par Latvijas Bankas monetārās politikas instrumentu izmantošanas noteikumu projektu un ECB 2007. gada 30. aprīļa Atzinumu CON/2007/12 pēc Latvijas Bankas lūguma par Latvijas Bankas monetārās politikas instrumentu izmantošanas noteikumu un Latvijas Bankas vērtspapīru norēķinu sistēmas noteikumu grozījumu projektiem. Skatīt arī ECB 2006. gada 23. februāra Atzinumu CON/2006/11 pēc Latvijas Bankas lūguma par Banku obligāto rezervju prasību aprēķināšanas un izpildes noteikumu grozījumu projektu.

⁴ OV L 310, 11.12.2000., 1. lpp.

3.3. *Pakārtotu parāda instrumentu izmantošanas aizliegums*

Grozījumu projekta 1.9. punktā iekļauta jauna norma, kas attiecas uz aizliegumu izmantot par nodrošinājumu pakārtotus parāda instrumentus un kas attiecībā uz atbilstošiem vērtspapīriem nosaka, ka tiesības saņemt to pamatsummu un procentu ienākumus nevar būt pakārtotas tā paša emitenta citu parāda vērtspapīru turētāju tiesībām. Šī norma atbilst Pamatnostādnei ECB/2000/7. Tomēr jāatzīmē, ka ECB nesēn veikusi pasākumus, lai uz laiku paplašinātu atbilstošā nodrošinājuma sistēmu un uzlabotu likviditātes nodrošināšanu. Eurosistēma to aktīvu sarakstā, kas ir atbilstošs nodrošinājums tās kredītooperācijās, iekļaus pakārtotus parāda instrumentus, ko aizsargā pienācīgas garantijas. Šis noteikums būs spēkā līdz 2009. gada beigām.

3.4. *Kredītreitinga prasību pazemināšana*

Grozījumu projekta 1.12. punkts pazemina vērtspapīru emitenta un emisijas kredītreitinga zemākās pieļaujamās prasības un nosaka, ka vērtspapīru kredītreitings vai vērtspapīru emitentu kredītreitings ilgtermiņa saistībām latos vai ārvalstu valūtā ir vienāds ar vismaz vienu no šādiem reitingiem vai augstāks par to: BBB– (*Fitch Ratings*), Baa3 (*Moody's Investors Service*) un BBB– (*Standard & Poor's*). ECB norāda, ka šis grozījums atšķiras no Pamatnostādnes ECB/2000/7, kura paredz vienotu A kredītreitinga prasību. Tomēr jāatzīmē, ka atbilstošā nodrošinājuma sistēmas paplašināšanai veikto pagaidu pasākumu ietvaros, ECB līdz 2009. gada beigām no A- uz BBB- ir pazeminājusi kredītreitinga prasības tirgojamiem un netirgojamiem aktīviem, izņemot ar aktīviem nodrošinātus vērtspapīrus⁵.

Ciktāl kredītreitinga prasību pazemināšana ir saistīta ar Latvijas valsts kredītreitinga samazināšanu, ECB vēlas norādīt, ka Līguma 102. pants NCB aizliedz veikt pasākumus, kas valsts sektoram nodrošina privilēģētu piekļuvi finanšu iestādēm, ja šādi pasākumi nav balstīti uz piesardzības apsvērumiem. Turklāt NCB ieviestos noteikumus par parāda instrumentu mobilizāciju vai iekļaušanu nedrīkst izmantot, lai apietu privilēģētās piekļuves aizliegumu⁶. Kredītreitinga prasību pazemināšanai parasti jāizriet no vajadzības atbilstošā nodrošinājuma sarakstu koriģēt gan attiecībā uz privātajiem emitentiem, gan attiecībā uz valsts sektora emitentiem. ECB vēlētos, lai tiktu precizēts, ka ierosinātie pasākumi tiek veikti šādā nolūkā.

3.5. *Likviditātes kategorijas*

Grozījumu projekta 1.16. punktā paredzētā likviditātes III kategorijas izveidošana, kurā iekļauti citi kredītiestāžu parāda vērtspapīri, kā arī grozījumu projekta 1.15. punktā paredzētā nodrošināto banku obligāciju un uzņēmumu emitēto parāda instrumentu iekļaušana II likviditātes kategorijā, neatbilst pašreizējam kategoriju dalījuma Pamatnostādne ECB/2000/7. Saskaņā ar Pamatnostādni ECB/2000/7 II kategorijā tiek iekļautas tikai lielapjoma nodrošinātās banku obligācijas (kuru emisijas apjoms ir vismaz 1 mljrd. euro un kurām vismaz trīs tirgus veidotāji nosaka regulāras

⁵ 2008. gada 21. novembra Pamatnostādne ECB/2008/18 par pagaidu izmaiņām nodrošinājuma atbilstības noteikumos.

⁶ Skatīt 3. panta 2. punktu un 10. apsvērumu Padomes 1993. gada 13. decembra Regulai (EK) Nr. 3604/93, kas precīzē definīcijas Līguma 104.a pantā [šobrīd 102. pants] minētā privilēģētā režīma aizlieguma piemērošanai (OV L 332, 31.12.1993., 4. lpp.). Skatīt arī ECB 2006. gada Konverģences ziņojuma 30. lpp un ECB 2008. gada Konverģences ziņojuma 25. lpp.

pirkšanas un pārdošanas cenas). Tradicionālās nodrošinātās banku obligācijas un uzņēmumu emitētie parāda instrumenti tiek iekļauti III kategorijā.

3.6. *Papildu novērtējuma pazeminājums*

Attiecībā uz grozījumu projekta 1.18. punktu, ar kuru Latvijas Bankas atbilstošo aktīvu teorētiskas novērtēšanas gadījumā tiek noteikts papildu 5% novērtējuma pazeminājums, ECB atzīmē, ka tas atbilst 5% novērtējuma pazeminājumam, kas attiecībā uz instrumentiem, kuru cenu nosaka teorētiski, prasīts Eiropas Centrālās bankas 2008. gada 23. oktobra Pamatnostādnē ECB/2008/13, ar ko groza Pamatnostādni ECB/2000/7 par Eurosistēmas monetārās politikas instrumentiem un procedūrām⁷. Pamatnostādne ECB/2008/13 tiek piemērota no 2009. gada 1. februāra.

3.7. *Nodrošināto banku obligāciju atbrīvošana no „ciešu saikņu” aizlieguma*

Grozījumu projekta 1.6. punkts nosaka, ka ciešu saikņu aizliegums neattiecas uz nodrošinātajām banku obligācijām. Jāatzīmē, ka nodrošināto banku obligāciju atbrīvojums Pamatnostādnē ECB/2000/7 attiecas tikai uz nodrošinātajām banku obligācijām, kas emitētas saskaņā ar Padomes 1985. gada 20. decembra Direktīvas 85/611/EEK par normatīvo un administratīvo aktu koordināciju attiecībā uz pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem (PVKIU)⁸ 22. panta 4. punkta kritērijiem, vai gadījumiem, kuros parāda instrumentus aizsargā līdzīgi īpaši tiesiskās aizsardzības pasākumi. ECB saprot, ka Latvijā tikai tie parāda instrumenti, kas emitēti saskaņā ar Hipotekāro ķīlu zīmju likumu, atbilst Direktīvas 85/611/EEK 22. panta 4. punktam un var tikt uzskatīti par nodrošinātajām banku obligācijām. Grozījumu projektā jāprecizē, ka tikai instrumenti, kas emitēti saskaņā ar Hipotekāro ķīlu zīmju likumu, ir atbrīvoti no „ciešu saikņu” aizlieguma.

Šo atzinumu publicēs ECB interneta lapā.

Frankfurtē pie Mainas 2008. gada 19. decembrī

[paraksts]

ECB prezidents

Jean-Claude TRICHET

⁷ Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēta.

⁸ OV L 375, 31.12.1985., 3. lpp.